

تب و تشنج :

تشنج‌های تب دار یکی از موارد شایع مراجعه کودکان به مراکز اورژانس است. معمولاً در اوایل سیر یک بیماری تب دار رخ می‌دهد. تشنج تب دار در کودکان بین سنین 5 ماهگی تا 6 سالگی اتفاق می‌افتد و معمولاً سابقه فامیلی تشنج‌های تب‌دار وجود دارد. پسران بیش از دختران دچار تشنج می‌شوند. این بیماری **معمولاً بی-عارضه** بوده و هیچگونه مشکل یا عارضه دراز مدت ایجاد نخواهد کرد.

علائم و نشانه ها

بروز حرکات سریع انقباضی و یکباره در اطفال بخصوص در زمان خواب، طبیعی می‌باشد و این حرکات تشنج نمی‌باشند. علائم تب تشنج شامل حرکات ریتمیک مکرر یا تکرار انقباضی دست‌ها و پاها و صورت، برگشتن سفیدی چشم، اختلالات تنفسی، کاهش سطح هوشیاری، بی‌اختیاری ادرار، استفراغ و افزایش دمای بدن می‌باشد.

علل

در اکثر موارد تب تشنج به دلیل افزایش یکباره دمای بدن ایجاد می‌شود. اغلب در طی اولین روز تب، ایجاد می‌شود اما گاهی در طی کاهش تب رخ می‌دهد.

معمولاً تبی که سبب بروز تشنج می‌شود، ثانویه به عفونتهای داخل بدن ایجاد شده است شایعترین علل عبارتند از عفونت گوش میانی که نوعی بیماری ویروسی است. علل غیر معمولتر اما خطرناکتر عبارتست از عفونت مغز و طناب نخاعی. یکی از انواع این عفونتها مننژیت می‌باشد. عفونت دیگر التهاب و عفونت خود بافت مغز است. بعلاوه شانس بروز تب تشنج بعد از واکسیناسیون نیز بالا خواهد بود.

معمولاً این حالت نادر بوده و می‌تواند در روز زدن واکسن ثلاث و یا هشت تا 14 روز بعد از زدن واکسن اوریون، سرخک و سرخجه ایجاد شود. **در این موارد تشنج بعلت تب ایجاد می‌شود نه بعلت واکسن**

علائم مراجعه به پزشک یا اورژانس

با داشتن اولین حمله تشنج ناشی از تب، حتی اگر برای چند ثانیه ایجاد شده باشد. سریعاً باید به پزشک مراجعه نمود. اگر تشنج به سرعت تمام شود باز هم به پزشک مراجعه کنید تا کودک شما تحت معاینه و ارزیابی قرار گیرد. اگر تشنج بیش از پنج دقیقه طول کشید یا همراه با استفراغ، کاهش سطح هوشیاری، اختلال تنفس یا خواب آلودگی باشد نیز باید سریعاً به اورژانس مراجعه نمود.

عوارض جانبی

بر خلاف اینکه تشنج خیلی نگران کننده است اما این نوع تشنج معمولاً عوارض دراز مدتی از خود بجا نمی‌گذارد. **صرع به معنای تکرار حملات تشنج در غیاب تب می‌باشد.** تنها دو تا چهار درصد از کودکانیکه دچار تب و تشنج شده‌اند، مبتلا به صرع خواهند شد. اما این ابتلا به علت خود تب تشنج نیست. کودکانیکه مبتلا به صرع هستند گاهی اولین حمله تشنجی خود را در طی تب تجربه می‌کند. **شایعترین عارضه تب تشنج تکرار حملات تب و تشنج است.** حدود یک سوم کودکانیکه تب و تشنج داشته‌اند یک بار دیگر در جریان تب مبتلا به تشنج خواهد شد

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی شاهرود
مرکز آموزشی پژوهشی و درمانی امام حسین (ع)

تب و تشنج

تلفن: 13-32342000

تهیه و تنظیم: دفتر آموزش سلامت، پاییز 1397

بازنگری: زمستان 1399

منبع: پرستاری داخلی جراحی برونر سوارث

راهنمای بالینی پرستاری دکتر سید حسن امامی رضوی و اعظم

گیوری

استفاده از دیازپام خوراکی یا مقعدی در زمان تب نیز طبق تجویز پزشک می تواند شانس بروز تشنج را کاهش دهد.

از دادن آسپرین با توجه به عوارض خودداری کنید

توصیه های قابل توجه والدین

- خواندن صحیح درجه حرارت را یاد بگیرید
- هنگام بروز تب از تب بر، در صورت سابقه تشنج در کودک از شیاف دیازپام طبق دستور پزشک استفاده نمایند.
- در زمان حملات تشنجی چیزی از راه دهان به کودک نخورانید
- در حملات تشنجی کودک را از صدمه محافظت کنید.
- از کودکان خود در برابر بیماریهای عفونی و تب دار بیشتر مراقبت نمایید تا بتوانید تعداد این تشنجات را کاهش دهید.
- تشنجات ناشی از تب خیلی نگران کننده نیست و اختلالات ذهنی و هوشی به جای نمی گذارد.
- والدین باید بدانند که قبل از 6 ماهگی و بعد از 5 سالگی این تشنج باید حتماً مورد بررسی و پیگیری قرار گیرد.
- در صورت تجویز داروهای ضد تشنج برای کودک از مصرف خودسرانه و قطع ناگهانی دارو پرهیز کنید.

اصلی ترین فاکتوری که بر عود تأثیر دارد سن است. هر چه در زمان تب و تشنج سن کودک پائین تر باشد، احتمال عود بیشتر خواهد بود

کمک‌هایی اولیه برای تشنج همراه با تب

- *خونسردی خود را حفظ کنید. سعی نکنید حین تشنج کودک را مهار کرده. از سر کودک با بالشت و یا شیء نرم محافظت کنید و مانع صدمه دیدن کودک شده لباسهایش را سبک کنید
- *در صورت استفراغ او را به یکی از طرفین بچرخانید.
- *به مدت تشنج، نوع حرکات اتفاق افتاده و بخشی از بدن که تحت تأثیر قرار گرفته دقت کنید بعد از اتمام تشنج، کودک برای مدتی، حین تنظیم مجدد سیستم مغزی از محیط آگاهی ندارد و حالت طبیعی می باشد

پیشگیری

در اغلب موارد تب و تشنج در اولین روز و معمولاً قبل از آنکه والدین متوجه بیماری شوند رخ می دهد. اگر کودک مستعد به ابتلا به تشنج باشد بهتر است که سریعاً تب کنترل شود. دادن مایعات کافی و نپوشاندن زیاد کودک و دادن استامینوفن (با نظر پزشک)، مانع از بروز تشنج است. در صورت صلاحدید پزشک داروهای ضد تشنج نظیر فنوباریتال، والپروئیک اسید در صورت تجویز روزانه در پیشگیری از بروز تشنج مفید خواهند بود